

Михайло Карпинець

Катехит... Катехизація... Мабуть, ці слова у багатьох людей асоціюються із малими дітьми, котрі відвідують парафіяльну недільну катехитичну школу для того, щоб приготуватися вперше приступити до таїнства Покаяння і урочистого Причастя. Однак чи справді мета і функції катехита зводяться лише до цього? Чи, можливо, ми применшуємо роль катехита і недооцінюємо його важливості? Дізнатись про це і зламати деякі стереотипи про цю важливу постать пропонуємо у цій статті.

Найперше спробуємо дати визначення, хто може бути катехитом. «Катехит – це особа покликана, належно підготовлена, сформована та послана Церквою для служіння і виховання у вірі Божого народу» . Це – вчитель правд віри. Катехит – не професія, а служіння, до якого кличе сам Господь через голос Церкви. Це блага справа, водночас і велика відповідальність, бо зобов'язує бути підготованим і пізнавати Того, знаннями про Кого ділитиметься з іншими. Неможливо навчити того, чого сам не знаєш. Тому гідне приготування цієї особи відбувається через формацію, котру пропонує пройти Церква: навчання на катехитичних курсах, у катехитичному інституті чи на факультеті. А також потрібно наголосити, що коли катехит виконує своє служіння, то він має говорити не від себе, а навчати від імені Церкви, з якою перебуває у єдності. Отож змальовуючи портрет катехита, ми побачимо, що трьома його обов'язковими рисами є покликання, освіченість та вірність Христові.

Найпершим катехитом є єпископ – охоронець правдивої віри. У своїй єпархії він перший, хто відповідає за навчання Божого Слова, провід Божого народу та його освячення . Синод Єпископів нашої Церкви навчає нас через документи, в яких пояснюється те, що стосується правд віри, які об'явив Господь і проповідує Церква. Також кожний священник покликаний катехизувати. Митрополит Андрей (Шептицький) у одному із своїх послань до духовенства навчає, що катехизація – це перший і найважливіший обов'язок душпастиря . Тому кожен священник дбає про те, щоб при парафії діяла катехитична школа, де дітей відповідно до їх вікової категорії навчатимуть правд віри. А при цих

парафіяльних катехитичних школах з дітьми займаються ті, хто відомі нам як катехити. Ними можуть бути монахи і монахині або відповідно підготовані вірні.

Однак важливо зауважити, що і кожний вірний покликаний бути катехитом. Першими катехитами є батьки, котрі виховують дитину, навчають її перших молитов. Через їхній добрий приклад, любов, молитву та навчання дитина приходить до богопізнання. Батькам в катехитичному служінні допомагають хресні батьки, які є представниками християнської спільноти. Основою їх покликання є духовна опіка і підтримка в досягненні зрілості в літургійному та молитовному житті. Хресні батьки відкривають Церкву як духовну родину у Христі.

Наступне, про що слід згадати, це те, чим займається катехит, або ж відповіді на питання, що таке катехизація? Можемо сказати, що катехизація – це сповнення слів Господа Ісуса Христа, котрі Він промовив до учнів на горі у Галилеї: «Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа» (Мт 28,19). Слово «катехизація» походить від грецького «катехео», що у перекладі означає «навчаю». Катехуменат – це період навчання перед Хрещенням, а катехитика – наука про навчання правд віри. «Катехизація – це впорядкований процес вивчення Христової науки, щоденне зближення з Його Особою, завдяки чому віра стає зрілою і формується Христовий учень». Священик проповідує людям Добру Новину Христа і закликає увірувати тих, хто її ще не чув. Катехизація формує тих, хто вже увірував, розширює і поглиблює їхнє розуміння віри. Вона має на меті приготувати вірних до активного церковного життя. Слід підкреслити, що не потрібно ототожнювати катехизацію і християнську етику. Завданням останньої є формувати християнський світогляд, розуміння текстів Святого Письма. Християнська етика – предмет у школі, а катехизація – справа Церкви.

Катехизація пов'язана із Літургією і без неї стає «ідеологією», далекою від життя. А Літургія без ґрунтовної катехизації є недоступною для розуміння, стає формальною і не впливає на внутрішнє життя християнина. Тому в кожний період свого життя людина мусить виконувати щораз зріліші завдання християнського покликання.

Важливо зауважити, що помилковим є стереотип, ніби катехизація стосується лише осіб певної вікової категорії, або що вона зводиться до проповіді, яку ми чуємо у неділю. Отець і Глава нашої Церкви Блаженніший Святослав у листі «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом» зазначає, що необхідна умова живої парафії – це постійна і безперервна у віковому сенсі катехизація дітей, молоді, дорослих і старших. Катехизація вірних відбувається різними методами: для дітей – у парафіяльній катехитичній школі;

для дорослих – через біблійні гуртки, де збираються ті, хто глибше хоче пізнати Слово Боже, через катехитичні реколекції для родин, які допоможуть тим, хто шукає Господа, утвердитися на Божій дорозі, а також через інші різного роду тематичні зустрічі, семінари, котрі організують на парафіях.

Важливо зрозуміти, що катехизацією не можна нехтувати. Всі християни покликані бути не лише адресатами катехизації, а й тими, хто за неї відповідає. Любов до ближніх спонукає нас дбати про них, допомагати їм зміцнюватися у вірі та зростати у любові до Господа Бога. Тому зростаймо та зміцнюймося у вірі.

Михайло КАРПІНЕЦЬ, Катехит та його місія у житті Церкви // СЛОВО №2 (78),
червень-серпень 2019